

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava
Vaihekaava I - Tuulivoima
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Päivitys: 5.11.2014

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava Vaihekaava I -
Tuulivoima, osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Julkaisu A:51

ISBN 978-951-766-251-2 (nide)

ISBN 978-951-766-252-9 (verkkojulkaisu)

ISSN 1237-993X

Etelä-Pohjanmaan liitto

2014

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
Maakuntakaavan uudistaminen	2
Suunnittelualue.....	3
2 MAAKUNNAN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ	3
Kaavamenettely ja tuulivoimahankkeet	6
3 ETELÄ-POHJANMAAN TUULIVOIMAVAIHEKAAVAN TAVOITTEET	8
Valtakunnalliset energiantuotannon ja energiaomavaraisuuden tavoitteet	8
Maakunnalliset energiatuotannon ja energiaomavaraisuuden tavoitteet	10
4 TIETOPOHJA, SELVITYKSET	15
5 MAAKUNTAKAAVAN UUDISTAMISEN VAIHEET JA PROSESSIT	17
Aloitus- ja tavoitevaihe	17
Valmisteluvaihe.....	18
Ehdotusvaihe	18
Hyväksymisvaihe	18
Vahvistamisvaihe	18
Seuranta	19

1 JOHDANTO

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen asiakirja, jossa esitetään suunnitelma kaavan laatimisessa edellytettävistä osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista (MRL 63§ ja 9 §). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetään myös tietoja maakuntakaavan uudistamisen lähtökohdista, tavoitteista ja aikataulusta.

Osalliset ovat voineet antaa palautetta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta Etelä-Pohjanmaan liittoon ilmoitettuna nähtävillä oloaikana. Sen jälkeenkin palautetta voi antaa kaavoitusprosessien aikana. Suunnitelmaa tarkistetaan työn aikana tarpeen mukaan. Palautteen perusteella päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma on saatavissa liiton toimistolta sekä internet-sivuilta: www.etela-pohjanmaa.fi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma antaa mahdollisuuden vaikuttaa suunnitteluun sen alkuvaiheessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla pyritään laaja-alaiseen kuntien ja valtion viranomaisten, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden osallistumiseen suunnittelun alkuvaiheessa niin, että eri tahot voivat antaa palautetta kaavaprosessista.

Saatujen lausuntojen ja viranomaisneuvottelusta saadun palautteen perusteella tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivitetty 5.11.2014 koskemaan tuulivoiman tuotantoa ohjaavaa 1. vaihekaavaa. Suunnitelmassa tuodaan esille samalla myös muita maakuntakaavan uudistamisen jatkotarpeita. Niitä varten tullaan laatimaan omat erilliset osallistumis- ja arviointisuunnitelmat.

Laadittavasta maakuntakaavasta käytetään nimitystä: **Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava, vaihekaava 1 - Tuulivoima**. Tällä vaihemaakuntakaavalla täydennetään Etelä-Pohjanmaan voimassa olevaa maakuntakaavaa tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden osalta.

Maakuntakaavan uudistaminen

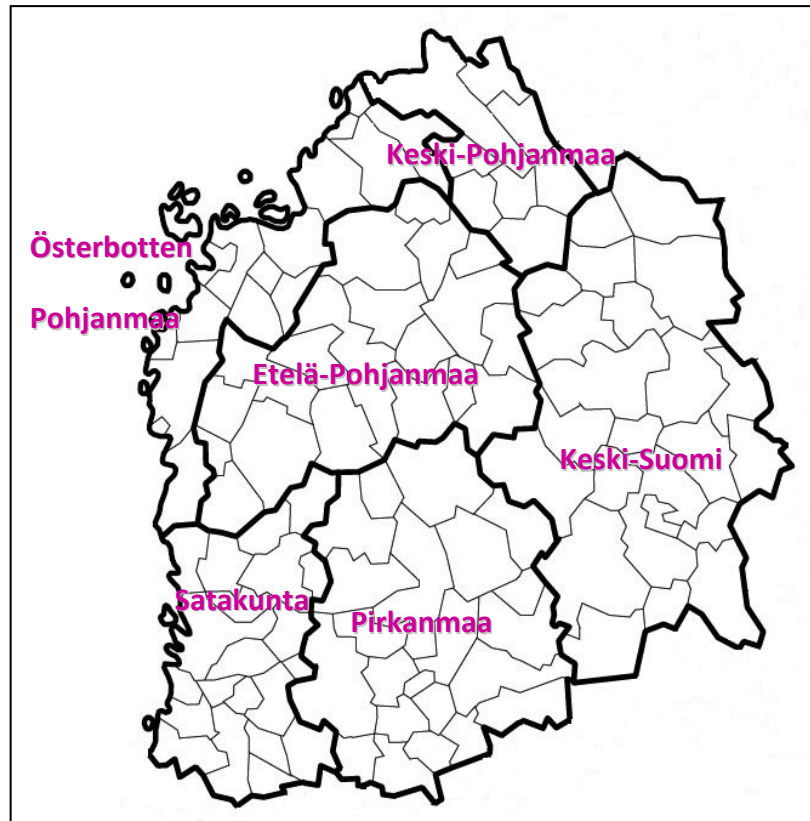
Voimassa olevan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen on maakunnan toimintaympäristössä tapahtunut merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat alueiden käyttöön. Kaupan, palveluiden, energian, luonto- ja kulttuuriympäristön sekä liikenteen ja infrastruktuurin muutosten arviointi on tullut ajankohtaiseksi. Lisäksi hallinnollinen toimintaympäristö on muuttunut. Useita kuntaliitoksia on toteutunut, ja valtion aluehallintoa on uudistettu. Samaten koulutuksen ja tutkimuksen rakenteet ovat muuttuneet.

Toimintaympäristön muutokseen vaikuttavat monet valtakunnalliset strategiset linjaukset ja toteutuneet sekä vireillä olevat lainsäädännön muutokset. Lisäksi maakunnan ja kuntien strategiset linjaukset ovat uudistuneet. Samalla monet uudet teemat ovat tulleet maakuntakaavatasolla ratkaistavaksi, kuten tuulivoiman sijoittaminen. Nykyisen voimassa olevan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteiden, kehittämisperiaatteiden ja merkintöjen muodostamisesta tuleekin laatia arviointi, jossa esitetään kootusti maakuntakaavan tarkistamis- ja täydentämistarpeet. Maakuntakaavan uudistamisen pohjaksi tulee laatia myös maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja -periaatteet. Ne perustuvat nykyiseen maakuntakaavaan, maakuntavaltuuston vuonna 17.3.2014 hyväksymään maakuntastrategiaan ja vuonna 2009 voimaan tulleisiin tarkistettuihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet hyväksyy maakuntahallitus. Kiireellisimpänä teemana on tässä vaiheessa päätetty käynnistää tuulivoima-alueiden kaavoitus.

Maakuntakaavassa huolehditaan monista erilaisista arvoista. Esimerkiksi kulttuuriympäristöt sisältävät maisemallisia, taloudellisia, asumiseen ja viihtymiseen ja vetovoimaan sekä sosiaaliseen pääomaan liittyviä merkittäviä arvoja. Maakuntakaavassa huolehditaan myös useiden miljardien eurojen arvoisesta infrastruktuurista ja pyritään löytämään sen kehittämiseen soveltuvat suunnitteluratkaisut. Usein merkittävien hankkeiden toteuttamisen, esimerkkinä liikenne- ja infrastruktuurihankkeet, edellytyksenä on ajantasainen maakuntakaava.

Suunnittelualue

Maakuntakaavan uudistaminen kohdistuu koko Etelä-Pohjanmaan maakuntaan (Kuva 1). Alueella on yhteensä 18 kuntaa. Viime vuosina maakunnan asukasluku on vakiintunut noin 193 000 henkeen, joskin erot väestökehityksessä alueen sisällä ovat suuria. Alueen keskus on noin 59 000 asukkaan Seinäjoen kaupunki. Etelä-Pohjanmaa rajoittuu pohjoisessa Keski-Pohjanmaan, idässä Keski-Suomen, etelässä Pirkanmaan ja Satakunnan sekä lännessä Pohjanmaan maakuntiin.

Kuva 1. Etelä-Pohjanmaan maakunta, kunnat ja naapurimaakunnat 2011.

2 MAAKUNNAN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ

Etelä-Pohjanmaalla maakunnan suunnittelusta huolehtii ja vastaa Etelä-Pohjanmaan liitto. Liitto valmistelee, koordinoi ja organisoii suunnitteluprosesseja sekä selvittää suunnitteluteemojen tiedolliset perusteet ja muodostaa suunnitteluesitykset. Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet.

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat alueiden kehittämislain (5 §) ja maankäyttö- ja rakennuslain (25 §) mukaan maakuntasuunnitelma/maakuntastrategia, maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma (maakuntaohjelma) (kuva 2). Suunnitelmat vaikuttavat toisiinsa. Maakuntastrategiassa muodostetaan strategiset linjaukset ja tulevaisuuden näköalat, maakuntakaavassa muodostetaan maakuntasuunnitelman tavoitteiden mukaiset alueiden käytön linjaukset, ja maakuntaohjelma kokoaa maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakunnan toimijoiden näkemykset lyhyen tähtäimen strategiseksi toimenpidesuunnitelmaksi. Maakuntastrategian, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman ylläpito- ja laatimisprosessit hyödyntävät osittain samoja tausta-aineistoja ja vuorovaikutusfoorumeita. Niillä on kuitenkin erilainen tehtävä ja erilaiset oikeusvaikutukset, ja siksi ne valmistellaan erillisinä suunnitteluprosesseina.

Kuva 2. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakuntastrategia valmistellaan vuorovaikutteisesti eri viranomaisten ja sidosryhmien edustajien kanssa. Maakuntastrategia luo tulevaisuuteen ulottuvat kehitykselinjat ja strategiset tavoitteet. Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu rakentuvat yhteydestä alueen toimijoiden näkemyksiin. Maakuntastrategia kokoaa näkemykset ja muodostaa heijastuspinnan ja selkänöjan maakunnan kehittämistyölle. Maakuntastrategia osoittaa maakunnan tavoitellun tulevaisuuden ja kehittämistyön suuntaviivat pitkällä tähtäimellä. Etelä-Pohjanmaan uusin maakuntastrategia on hyväksytty maakuntavaltuustossa 17.3.2014

Maakuntastrategiassa esitetään maakunnan kehittämistyön keskeiset tavoitteet, kehittämistyön toimenpiteet ja resurssit niiden toteuttamiseen. Maakuntastrategian pohjalta valmistellaan vuosittain toteuttamissuunnitelma, joka toimii maakunnan esityksenä ministeriöille valtion talousarvion laatimisessa sekä lyhyen aikavälin suunnittelun asiakirjana. Maakuntastrategian laadinnassa tulee huomioida maakunnalliset kehityslinjaukset, valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet, hallinnonalojen ja sektorin mukainen alueiden kehittämisen suunnittelu ja maakuntaa koskevat muut laissa tarkoitetut ohjelmat.

Kaavamenettely ja tuulivoimahankkeet

Alueiden käyttöä maakunnassa ohjaa maakuntakaava (kuva 3). Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä alueita. Aluevarauksia esitetään sillä tarkkuudella, mitä alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta tai useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi on tarpeen. Etelä-Pohjanmaan voimassa oleva maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 23.5.2005. Nykyinen kaava ei käsittele nyt kohteena olevaa tuulivoiman tuotantoa muuten kuin sähkön siirtoverkkojen osalta.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	- Valtioneuvosto hyväksyy
MAAKUNTAKAAVA	- Maakunnan liitto laatii ja hyväksyy - Ympäristöministeriö vahvistaa
Kuntien yhteinen yleiskaava	- Kuntien yhteinen toimielin hyväksyy
Asemakaava	- Kunta laatii ja hyväksyy

Kuva 3. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavajärjestelmä

Maankäyttö- ja rakennuslain muutos 1.4.2011 toi tuulivoimatuotannon kysymykset myös maakuntakaavoitukseen. Muutetun lain tavoitteena on, että tuulivoimaloiden rakennuslupien myöntäminen voi pohjautua aikaisempaa laajemmin yleiskaavoitukseen. Tuulivoimaloille on siten mahdollista myöntää rakennuslupa myös suoraan yleiskaavan perusteella, jos sen voidaan katsoa ohjaavan riittävällä tavalla suunnitellun tuulivoimapuiston sijoittumista. Lisäksi ehtona on, että yleiskaavassa on riittävällä tavalla arvioitu tuulivoimahankkeen vaikutuksia alueen käyttöön ja sen ympäristöön. Lailla ei ole muutettu maakuntakaavan ohjaavuutta yleiskaavoitukseen nähden, vaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden lopullinen soveltuvuus ko. tarkoitukseen samoin kun alueen lopullinen rajausta täsmennetään yleis- tai asemakaavalla (kuva 3).

Kaavoituksen lisäksi ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muutos (1.6.2011) antaa ohjeeksi, että vähintään 10 kappaleen tai kokonaisteholtaan vähintään 30 megawatin tuulivoimahankkeisiin tulee soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Arvioinnin lisäksi tuulipuiston toteuttaminen voi tilanteesta riippuen edellyttää myös ympäristönsuojelulain (86/2000, YSL) mukaista ympäristölupaa, vesilain (264/1961, VL) mukaista lupaa sekä ilmailulain (1194/09) mukaista lentoestelupaa.

3 ETELÄ-POHJANMAAN TUULIVOIMAVAIHEKAAVAN TAVOITTEET

Valtakunnalliset energiantuotannon ja energiaomavaraisuuden tavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. VAT:n tarkistukset tulivat voimaan 1.3.2009. Tarkistetuissa tavoitteissa painotetaan muun muassa ilmastonmuutoksen hillitsemistä, uusiutuvaa energiaa ja energiansäästöä sekä varautumista sään ääri-ilmiöihin ja tulviin. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet löytyvät internetistä, osoitteesta: www.ymparisto.fi

VAT:it edellyttävät maakunnan suunnittelua kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin teemakokonaisuuksiin:

- toimiva aluerakenne
- eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Tuulivoiman tuotantoon liittyvään maankäytön suunnitteluun uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat tuoneet uusia ohjeita. Maakuntakaavoituksen osalta on erityisesti osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on myös sijoitettava ensisijaisesti useamman voimalan keskitettyihin yksiköihin. Samalla alueidenkäytön suunnittelulla tulee turvata energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistää mahdollisuuksia hyödyntää uusiutuvia energialähteitä. Lisäksi maakuntakaavaan tulee merkitä myös vähintään 110 kV suurjännitevoimajohdot ja sähköasemat. Tuulipuistojen liityntäjohdot voidaan merkitä kaavaan yhteystarpeena. Kaavaan voidaan tarvittaessa merkitä myös mahdollisten uusien huoltoteiden rakentamistarve.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat tuulivoima-alueiden suunnittelua myös epäsuorasti. Näitä ovat muun muassa maaseudun elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistaminen, uusiutuvien energialähteiden käyttöedellytysten edistäminen, ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäiseminen sekä valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen säilyttäminen.

Valtakunnallisiin linjauksiin voidaan lisätä myös pääministeri Kataisen hallitusohjelma, jonka mukaan *"tuulivoiman suunnitelmallista sijoittumista parhaille ja hyvätuulisille alueille edistetään yhteistyössä kaavoittajien, elinkeinoelämän ja maanomistajien kanssa. Tuulivoiman kaavoitusta, luvitusta ja ympäristövaikutusten arviointia tulee selkeyt-*

tää ja nopeuttaa. Lisäksi suosituksilla ja ohjeistuksella tulee varmistaa yhdenmukaiset menettelytavat ja maanomistajien korvausperusteet."

Kansallisen ilmasto- ja energiastrategian ¹tavoitteena on varmistaa Kioton pöytäkirjan toimeenpanon ja velvoitteiden täyttäminen sekä Kioton kauden jälkeisten velvoitteiden nopea ja joustava toteutuksen aloittaminen vuonna 2013. Tavoitteen toteuttamiseksi uusiutuvan energian osuus tulisi vuoteen 2020 mennessä nostaa 38 prosenttiin. Käytännössä tämä tarkoittaa kaiken uusiutuvan energian, myös tuulivoiman käytön voimakasta lisäämistä. Tähän tähtää myös käyttöön otettu syöttötariffijärjestelmä. Konkreettisena strategian tavoitteena on nostaa tuulivoiman kokonaisteho nykyisestä noin 120 MW:n tasosta noin 2000 MW:iin vuoteen 2020 mennessä. Tällöin vuotuinen sähkön tuotanto tuulivoimalla olisi noin 6 TWh. Käytännössä tavoite tarkoittaa noin 630 kokonaisteholtaan 3 MW:n voimalaitoksen rakentamista.

Maakunnalliset energiatuotannon ja energiaomavaraisuuden tavoitteet

Etelä-Pohjanmaan energiahuolto perustuu öljyn käyttöön ja alueen ulkopuolelta tuotavaan sähköön. Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategian mukaan (hyväksytty maakuntahallituksessa 3.3. 2014) Etelä-Pohjanmaalla kulutettiin vuonna 2010 energiaa yhteensä 8 881 Gwh. Se on noin kaksi prosenttia Suomen primaarienergian kuluksista. Tuotantoperusteinen primaarienergian kulutus vuonna 2010 oli 6 147 Gwh. Tuulivoimalla ei tuoteta tällä hetkellä sähköä juuri lainkaan. Valtaosa sähköstä tuotetaan vesivoimalla. Vesivoiman lisärakentaminen ei ole käytännössä enää mahdollista. Yhdeksi merkittäväksi sähköntuotannon omavaraisuusasteen nostamiskeinoksi nousee bioenergian ohella tuulivoiman hyödyntäminen.

¹ Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 6. päivänä marraskuuta 2008.
http://www.tem.fi/files/20585/Selontekoehdotus_311008.pdf

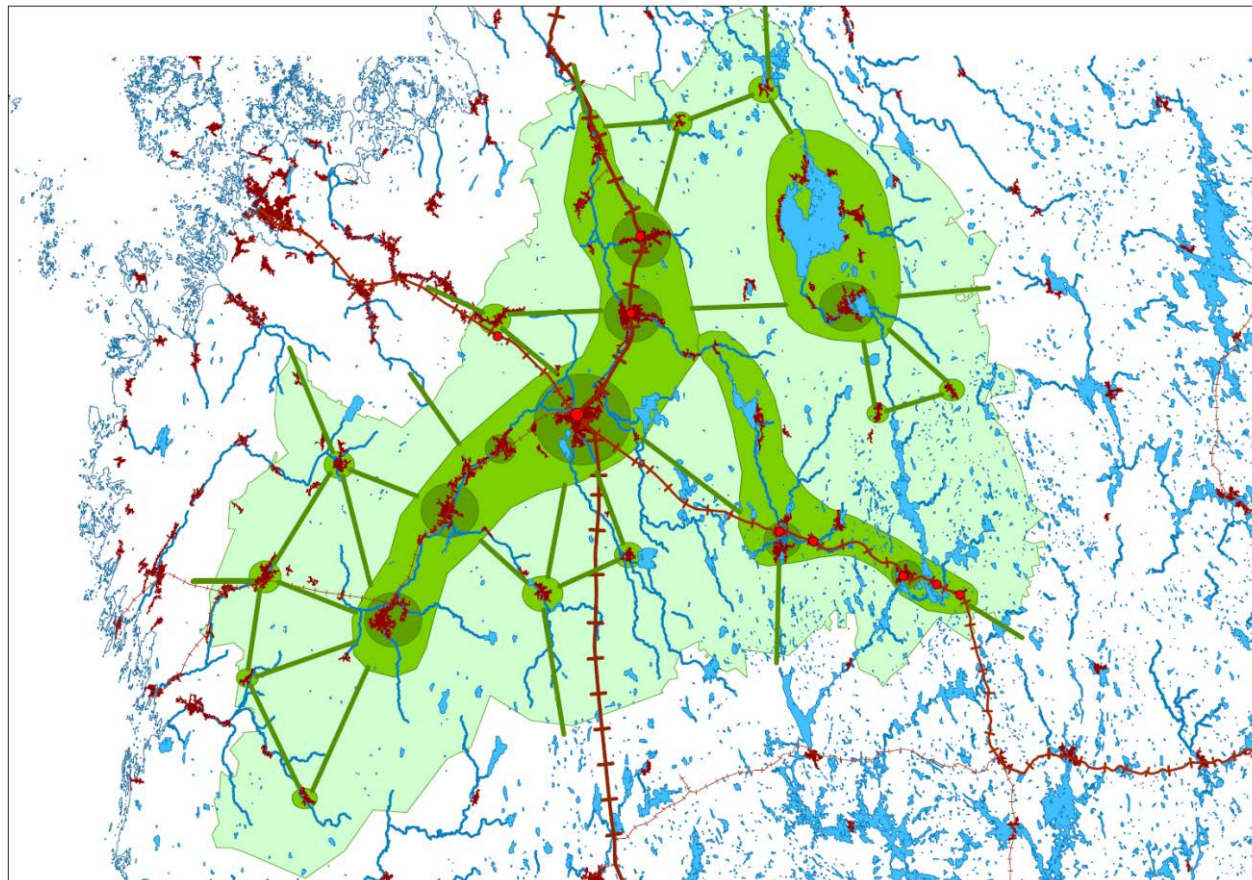
Yhden 3 MW tuulivoimalan bruttotuotanto vaihtelee 7 000 - 8 000 Mwh/a. Maakunnan energiasstrategian mukainen tavoite sähkön tuotannon omavaraisuusasteen merkittävästä nostamisesta vuoteen 2020 mennessä edellyttää suurimittakaavaista ja nopeaa tuotannon lisäämistä. Sähköomavaraisuuden lisääminen tuulivoiman avulla on suhteutettava vuosittaiseen noin 1 270 GWh/a tuontisähkön korvaamistarpeeseen. Tarpeen korvaaminen osittain tai kokonaan tuulivoimalla tarkoittaisi käytännössä useiden kymmenien, jopa 200 uuden 3 MW tehoisen tuulivoimalan rakentamista. Pelkästään tältä pohjalta tulee maakuntakaavassa varautua useiden vähintään 10 voimalaitosyksikköä käsittävien tuulivoima-alueiden merkitsemiseen maakunnan alueelle. Kaavan aikajänne huomioiden tuulivoima-aluevarauksilla tulee varautua myös ennakoitua suurempaan rakentamisvolyyymiin ja siihen, että toimijoille on tarjolla vaihtoehtoisia alueita.

Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategiassa uusiutuvan energian tuotannon lisääminen on nostettu yhdeksi keskeiseksi maakunnan ympäristövastuullisuutta toteuttavaksi tavoitteeksi. Suunnitelman mukaan edistetään uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä ja hyödynnetään uusiutuvia energialähteitä mahdollisimman monipuolisesti. Suunnitelman mukaan maakunnassa panostetaan energiatehokkuuteen ja ympäristöystävällisyyteen ja hyödynnetään vähähiilisyyteen ja kestävään kehitykseen liittyvät mahdollisuudet.

Etelä-Pohjanmaan rakennemallin esiselvityksessä esiin nostettuja teemoja ovat:

- paikkojen laadullistaminen ja kytkeytyminen toisiinsa
- hybridialueet kaavoituksessa (monien toimintojen sekoittuminen, kerrostuminen samoille alueille)
- urbaanien kesantojen hyödyntäminen (rakennukset, maankäyttö)
- luonnonmaantieteelliset, toiminnalliset, maisemalliset ja kulttuuriympäristölliset tekijät
- maakunta toimintojen ”puistona”, koheesio, kommunikaatio, toiminnallisuus

Rakennemallin tavoitteista etenkin paikkojen laadullistaminen koskee tuulivoiman tuotantoa. Etenkin kulttuuriympäristöihin sijoittuvat tuulivoimapuistot luovat uuden paikallisen kerrostuman, jolla on suuri visuaalinen vaikutus. Tuulipuistojen tulisi rakentua luontevaksi osaksi asumisen ja erilaisten muiden tuotantomuotojen muovaamaa kulttuurimaisemaa. Luonnonympäristöissä laadullistaminen on vaikeampaa, koska tuulipuistot tuovat siihen täysin vieraan elementin. Kaavan tavoitteena tulee ensisijaisesti olla luonnonympäristöjen laadun heikkenemisen minimointi. Toinen rakennemallin teema, jota nyt vireillä oleva kaava koskee, on maakunta toimintojen puistona. Tuulipuistot tuovat alueelle uuden toiminnallisen elementin, joka sekoittuu rakennetussa ympäristössä muihin toimintoihin, kuten maa- ja metsätalouteen, liikenteeseen ja teollisuuteen. Tuulipuistot kuvastavat tässä eri toimintojen yhdistelmässä modernia ja ajassa mukana olevaa aluetta, joka pyrkii ympäristöystävällisyyteen ja kestävään energiatalouteen.

Kuva 5. Luonnonmaantieteelliset alueet ja vyöhykkeet ovat edelleen toimivia aluesuunnittelun lähtökohtia. Kulttuurimaisemat ja -ympäristöt yhdistyvät näihin alueisiin. (Karttakuva: Hynynen, Ylä-Anttila, Heikkilä 2010)

Rakennemallin haasteena on sovittaa yhteen luonnon, kulttuurimaisemien ja -ympäristöjen, sosiaalisen pääoman, kestävän kehityksen sekä liikenneverkostojen ja taloudellisen kehityksen arvot. Erilaiset arvot kohtaavat. Erilaiset vetovoimatekijät vaikuttavat paikkojen kehityspiirteisiin. Ihmisten arvostukset määrittävät sitä, mihin paikkoihin toiminta kohdistuu. Paikkojen erilaiset piirteet synnyttävät liikkumisvirtoja niiden välille ja kytkevät paikat toisiinsa verkostoina.

Maakuntakaavassa osoitetaan kansalliset ja maakunnalliset tavoitteet huomioiden riittävä määrä parhaiten tuulivoiman tuotantoon soveltuvia suuria aluekokonaisuuksia. Tavoitteena on, että tuulivoimarakentaminen kohdistuu ensisijaisesti näille alueille. Tuulivoimatuotannon rakentaminen on kuitenkin mahdollista myös sellaisille alueille, joita maakuntakaavassa ei ole osoitettu tuulivoimatuotantoon ja joita muut rakentamista rajoittavat seikat eivät estä.

1. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on selvittää maakuntakaavatasolla yleiset edellytykset tuulipuistojen sijoittumiselle ja osoittaa kaavakartalla selvitysten ja muun aineiston perusteella määritellyt tuulipuistoiksi parhaiten soveltuvat alueet. Tuulipuistojen koko ja sijoittuminen ratkaistaan teknis-taloudellisten edellytysten sekä muiden tuulipuistojen rakentamista rajoittavien tekijöiden yhteensovittamisella. Alueita varataan riittävästi, ottaen huomioon kansainväliset, kansalliset ja maakunnalliset energia- ja ilmastotavoitteet.

4 TIETOPOHJA, SELVITYKSET

Kaavoitus perustuu selvityksiin, joiden pohjalta voidaan tehdä kaavaluonnokset ja -ehdotukset sekä kaavakartat ja -selostukset. Nykyisen voimassaolevan maakuntakaavan selvitykset ja valmiit selvitykset hyödynnetään. Lisäksi hyödynnetään erityisiä kaavaprosessin aikana laadittavia selvityksiä (taulukko 1). Kaavan yleisenä taustana toimivat kansalliset ja kansainväliset strategiat kuten kansallinen ilmasto- ja energiastrategia ja YK:n ilmastositopimus ja sitä tämentävä Kioton pöytäkirja.

Muita kaavatyössä hyödynnettäviä selvityksiä ovat vuonna 2014 valmistunutta Etelä-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategia, Etelä-Pohjanmaan rakennemallin esiselvitys² ja valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventoinnit³. Näiden selvitysten lisäksi hyödynnetään kuntien tuulivoiman rakentamista ohjaavia yleiskaavoja ja niissä laadittuja selvityksiä ja Seinäjoen seudun ilmastostrategiaa.

² Uus koma. Etelä-Pohjanmaan rakennemalli, esiselvitys. Etelä-Pohjanmaan liitto. 2010.

³ Maakunnallisesti arvokkaat maisema- ja kulttuurialueet 2001. Motiivi oy ja Etelä-Pohjanmaan liitto. 2001. Valtakunnalliset arvokkaat maisema-alueet 2013, ja maakunnallisesti arvokkaat maisemat alueet 2014. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja Pro Agria Etelä-Pohjanmaa.

Taulukko 1. Maakuntakaavaa palvelevat selvitykset.

Nimi	Vuosi	Tekijä
Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvitys	2012	FCG
Etelä-Pohjanmaan tuulivoimaselvityksen täydennys – Kauhajoen Säärenkankaan-Eteläkankaan ja Kurikan Kukkookallion-Möhkäleenmaan alueet	2012	FCG
Etelä-pohjanmaan tuulivoimaselvityksen täydennys – Jalasjärven Ilvesnevan ja Kauhavan Voltti-Kakkurin alueet	2013	FCG
Etelä- ja Keski-Pohjanmaan tuulivoima ja erikoiskuljetukset	2013	Ramboll
Maakuntakaavan linnustovaikutukset	2014	Etelä-Pohjanmaan liitto
Tuulivoimaloiden näkymävaikutukset Etelä-Pohjanmaalla	2014	Etelä-Pohjanmaan liitto
Tuulivoima-alueiden maisemavaikutukset Etelä-Pohjanmaan arvokkaille maisema-alueille	2014	ProAgria Etelä-Pohjanmaa

5 MAAKUNTAKAAVAN UUDISTAMISEN VAIHEET JA PROSESSIT

Maakuntakaavoitusta uudistetaan tällä hetkellä teemoittain, joita ovat tuulivoima, kaupan palveluverkko, liikenne, soiden käyttötarkoitukset ja bioenergia. Lisäksi maakuntakaavaa päivitetään muiden tarpeellisten alueidenkäyttötarkaisujen osalta. Maakuntakaavoja uudistetaan kolmena vaihekaavana. Ensimmäisessä vaiheessa, jota tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma koskee, tuotetaan tuulivoiman tuotantoa ohjaava vaihemaakuntakaava. Vaihemaakuntakaavojen valmistumisen jälkeen palataan kokonaismaakuntakaavan uudistamiseen.

Aloitus- ja tavoitevaihe

Maakuntakaavan laadinta asetetaan vireille ja organisoidaan suunnittelutyö. Järjestetään aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu. Laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma, joka on kaavoituksen aloitusvaiheen ensimmäinen osalliselle suunnattu suunnitteluasiakirja. Se on ollut nähtävillä 15.5.2011–30.6.2011. Kirjoitetaan kaavaprosessia tarkemmin ohjaava työohjelma. Lisäksi järjestetään tarpeellisia työneuvotteluja viranomaisten, kuntien ja muiden osallistajien kanssa. Tilataan selvitys kaavaan sisällytettäväksi alueiksi konsulttityönä.

Maakuntakaavaa varten perustetaan **ohjausryhmä**, joka muodostuu viranomaisten ja sidosryhmien edustajista. Etelä-Pohjanmaan liiton **valmisteluryhmä** vastaa suunnittelun organisoinnista. Viranomaisneuvotteluissa käydään maakuntakaavan vaiheet viranomaisten kanssa. Ohjausryhmän tehtävänä on myös ohjata maakuntakaavan ympäristövaikutusten arviointia. Maakuntakaavatyöstä vastaa viime kädessä maakuntahallitus, jossa käsitellään kaikki vaihemaakuntakaavan vaiheet ja niistä saatu palaute.

Valmisteluvaihe

Alueidenkäyttötavoitteiden ja OAS:ista saadun palautteen perusteella määritellään uuden laadittavan vaihemaakuntakaavan sisältö ja aikataulu. Kaavan valmisteluvaiheeseen kuuluu selvitysten laatiminen ja olemassa olevien selvitysten hyödyntäminen. Niiden pohjalta laaditaan kaavaluonnos. Kaavaluonnos asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään lausunnot. Kaavaluonnoksen pohjalta pidetään työneuvotteluja viranomaisten, kuntien ja muiden osallistahojen kanssa. Lisäksi luonnosta esitellään seudullisissa tilaisuuksissa. Arvioidaan kaavan vaikutuksia selvitysten ja arviointiryhmän asiantuntemuksen avulla.

Ehdotusvaihe

Kaavaluonnoksesta saadun palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella laaditaan vastineet ja kaavaehdotus. Kaavaehdotus asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään lausunnot ja laaditaan niihin vastineet. Ehdotusvaiheessa järjestetään viranomaisneuvottelu. Lisäksi pidetään työneuvotteluja viranomaisten, kuntien ja muiden osallistahojen kanssa.

Hyväksymisvaihe

Lausunnot ja muistutukset käsitellään ja kaavaehdotusta tarkistetaan. Käydään neuvottelu viranomaisten kanssa ennen kaavan hyväksymistä. Vaihemaakuntakaava hyväksytään maakuntavaltuustossa ja se lähetetään ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Maakuntavaltuuston päätöksestä mahdollisesti tehtävät valitukset (MRL 188 §)

Vahvistamisvaihe

Kaava toimitetaan ympäristöministeriöön. Vahvistamisvaiheessa seurataan valitukset, ministeriöiden lausunnot ja arvioidaan kaavan lainmukaisuutta. Mahdollisuus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Seuranta

Tavoitteiden toteuttamista ja muutoksia seurataan sekä tehdään muutostyötä. Maakuntakaavan toteuttamisen ja vaikutusten seurannan pohjalta tehdään seurantaraportti tai -raportteja.

6 MAAKUNTAKAAVAN KEHITTÄMINEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Arviointi tarkoittaa merkitysten etsimistä ja määrittelyä sekä ennakolta että jälkeen suhteessa suunnittelun tavoitteisiin, sisältöihin ja esityksiin. Arviointi on erittäin haastava suunnittelun käsite, jossa pyritään löytämään ihmisille, ympäristölle, toiminnalle ja suunnittelulle parhaiten soveltuvia kysymyksiä, teemoja ja ratkaisuesityksiä.

Vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä mainittuihin merkittäviin välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin. Vaikutukset kohdistuvat ympäristöön ja ihmisiin ja ovat ympäristöön vaikuttavia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia. Maakuntakaavan vaikutukset voivat ulottua joissakin teemoissa myös naapurimaakuntien puolelle.

Tuulivoiman tuotannon sijoittumista ohjaavassa maakuntakaavassa korostuvat tuulivoimaloiden luontoon ja asuttuun ympäristöön aiheuttamat melu- ja visuaaliset vaikutukset. Valmistuva tuulivoimaselvitys pitää sisällään myös laajan vaikutusten arviointiosion. Vaikutusten arvioinnissa keskitytään erityisesti maisemaan, linnustoon ja läheisiin Natura-alueisiin liittyviin vaikutuksiin ja haitallisten vaikutusten lieventämiseen.

7 OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Kaavoituksen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin olosuhteisiin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa koskevia asioita suunnitellaan. Osallisilla on mahdollista osallistua kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä (MRL 62 §). Viranomaisilta, kunnilta ja muilta keskeisiltä tahoilta pyydetään lausunnot kaava-aineiston nähtävillä olon yhteydessä, muilla osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä tai muistutuksensa. Tarvittaessa voidaan käydä neuvotteluja valmistelun aikana. Kaavan osalliset ja osallistumismenetelmät täsmennetään taulukossa 2.

Osallisilta pyydetään lausunnot, mielipiteet ja muistutukset vaihemaakuntakaavojen eri vaiheista. Lisäksi järjestetään lakisääteiset viranomaisneuvottelut ja tarpeelliset työneuvottelut. Luonnos- ja ehdotusvaiheissa saatuihin lausuntoihin, mielipiteisiin ja muistutuksiin laaditaan vastineet, mikäli mahdollista. Kaavaa ja kaavaselostusta tarkennetaan saadun palautteen perusteella. Kaavan hyväksymispäätökseen on aikanaan mahdollisuus hakea muutosta ympäristöministeriöstä, ja ministeriön vahvistamispäätöksestä on jatkovalitusmahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Taulukko 2. Maakuntakaavan osalliset ja osallistumismenetelmät.

Osalliset		Osallistumismenetelmä ja -vaihe
Kaava-alueen kunnat	Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Jalasjärvi, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lapua, Lappajärvi, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli, Ähtäri.	- Esittely- ja keskustelutilaisuudet luonnos- ja ehdotusvaiheissa. - Lausuntopyynnöt osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS), kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen nähtävillä olon yhteydessä
Viranomaiset	Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus, Museovirasto, Länsi-Suomen aluehallintovirasto, Liikennevirasto, metsäkeskus, pelastuslaitos, Fingrid	- lakiin perustuvat viranomaisneuvottelut - muu prosessin aikainen viranomaisyhteistyö - lausunnot OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa - ministeriöiden lausunnot vahvistusvaiheessa
Maanomistajat ja muut, joiden asumiin, työhön tai muihin oloihin maakuntakaava saattaa vaikuttaa	- kaava-alueen maanomistajat ja heitä edustavat yhteisöt - alueen kuntien asukkaat, loma-asukkaat ja heitä edustavat yhteisöt	- viralliset tiedotuslehdet: Ilkka, Pohjalainen, Paikallislehdet tarpeen mukaan. - OAS, luonnos- ja ehdotusvaiheissa aineiston nähtävillä pito kuntien ilmoitustauluilla ja liiton internet -sivuilla. - mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS, luonnos- ja ehdotusvaiheissa.
Yhteisöt, joiden toimialaa maakuntakaavoitus koskee	MTK Etelä-Pohjanmaa, Metsänomistajien liitto, Suomen Tuulivoimayhdistys, Etelä-Pohjanmaan yrittäjät, Etelä-Pohjanmaan, kauppakamari, Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Pohjanmaan piiri.	- lehti-ilmoitukset, aineiston nähtävillä olo kuntien ilmoitustauluilla ja liiton internet -sivuilla. - mielipiteiden ja muistutusten vastaanotto ja käsittely OAS, luonnos- ja ehdotusvaiheissa.
Kaava-alueeseen rajautuvat maakunnat ja kunnat	Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan maakunnat sekä Etelä-Pohjanmaan maakuntaan rajautuvat kunnat (23 kpl).	- lausunnot OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa

Tiedottaminen

Maakuntakaavoituksen vaiheista, osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, tilaisuuksista, luonnosten ja ehdotusten nähtävillä olosta, päätöksistä sekä mahdollisuuksista mielipiteen esittämiseen tiedotetaan aktiivisesti. Tiedotus tapahtuu seuraavilla tavoilla:

- Ilmoituksina, kuulutuksina, tiedotteina ja artikkeleina liiton tiedotuskäytäntöihin kuuluvissa sanomalehdissä ja Etelä-Pohjanmaan liiton internet-sivuilla: www.epliitto.fi.
- Vaihemaakuntakaavan valmisteluaineisto on kaavaprosessin ajan nähtävissä liiton internet-sivuilla. Sivulla on myös lomake, johon voi antaa palautetta kaavoista.
- Viralliset kuulutukset julkaistaan liiton ja sen jäsenkuntien ilmoitustauluilla sekä liiton käyttämissä ilmoituslehdissä.

Vuorovaikutus suunnittelijoiden, osallisten ja toimijoiden välillä mahdollistaa suunnitteluprosessien kulkua. Lopputulos syntyy kommunikatiivisten prosessien kautta, joissa suunnittelun osapuolilla on mahdollisuus tuoda esiin näkökulmiaan.

8 KAAVAPROSESSIN AIKATAULU

Aikataulusuunnitelman mukaan 1. vaihemaakuntakaava pyritään valmistelemaan siten, että se voitaisiin hyväksyä maakuntavaltuuston kokouksessa keväällä 2015 lähetettäväksi sen ympäristöministeriöön vahvistettavaksi vuonna 2015.

valmistelu, selvitys

kaavaproessi —————>

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 1. vaihekaavan alustava toteuttamisaikataulu.

	2011	2012	2013	2014	2015
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	>				
Aloitus- ja tavoitevaihe	>	—————>			
Valmisteluvaihe		>	—————>		
Ehdotusvaihe				>	
Hyväksymivaihe					>
Vahvistamisvaihe					>
Seurantavaihe				>	
Kaavaproessi ja sen aikataulu tarkentuvat osallisilta saadun palautteen ja ohjauksen myötä.					

9 LISÄTIETOJA

Etelä-Pohjanmaan liitto

Kampusranta 9 C, 60100 Seinäjoki

sähköposti: kirjaamo@etela-pohjanmaa.fi ja etunimi.sukunimi@etela-pohjanmaa.fi

Etelä-Pohjanmaan liiton kotisivut: www.epliitto.fi

Aluesuunnittelusta ja maakuntakaavoituksesta vastaavat henkilöt:

Suunnittelujohtaja	Antti Saartenoja
Maankäytön suunnittelija	Markus Erkkilä
Maakuntasuunnittelija	Timo Lakso
Maakuntainsinööri	Jorma Ollila
Neuvotteleva virkamies	Seppo Rinta-Hoiska

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTHNIA

WWW.EPLIITTO.FI

